

Az üzlettől való végleges visszalépés miatt, nagyszerű, hatóságilag engedélyezett

az „Ypsilanti“-hoz szolid végeladás. az „Ypsilanti“-hoz

KOLLARITS JÓZSEF ÉS FIAI

Budapest, IV. ker., Váci-utca 5. szám alatt.

Vászon, pamutáru, asztalnemű, zsebkendő, női, férfi- és gyermek-fehérműek.

Menyasszonyi kelengyék. Az idénynek megfelelő mindennemű téli szövött áru,

továbbá harisnyák, lábtyűk, ujjasok és nadrágok; nagy választék **francia ruhakelmékből** stb. a cikkhez mérten mélyen leszállítva: 10, 20, 30-40% ó árengedmény.

Csak 3 frt

Karácsonyi Ajándék.

(Emlék az elhunytakról.)

Arcképek életnagyságban

Bármely beküldött fénykép után. Előleg 1 frt. Szállítási díj 10 nap. A hű hasonlatosított képek színesen vannak készíthetők. A fénykép készítésénél Karácsonyi ajándékul színt megrendelések előbb küldendők be.

BODASCHER SIEGFRIED,

jutalemdíjazott műterem,

Bécs, II. Grosse-Pfarrgasse 6.

RÉTHY JÁNOS

mérnök, nemzetközi szabadalmi irodája, BUDAPESTEN,

Erzsébet-körút 14. sz.

eszközök találmányok szabadalmaztatását és szabadalmak meghoztatását bármely államban. Elvállalja a találmányok értékesítését és védelmét. Mindennemű felvilágosítással szolgál szabadalmi ügyekben. — Védjegyeket bejelentőzött minden államban.

LEMBERG, Theaterstrasse.

BÉCS, Mollardgasse.

KARLSBAD, Mühlbadgasse.

Késmárky és Illés

BUDAPEST,

Kerepesi-út 6, udvari bolti helyiségek.

Budapestben a legnagyobb és legkiterjedtebb raktár bel- és külföldi játékarú-különlegességekben, csecsemőtől kezdve nagyobb gyermekekig és felnőttek részére.

A t. vidéki közönségnek, kiknek a személyes jelenlét lehetetlen, ajánljuk nagy képes árjegyzékünket, melynek természetű rajzai és bő leírása után a választás majdnem megegyez a személyes megtekintéssel.

A rendelvényeket a legnagyobb pontossággal teljesítjük.

Kerepesi-út 6. szám

utcai helyiség

Nemzeti színház és Pannónia-szálloda átellenében,

uti-, vadász-, és turista-czikkek, bőrönd- és bőrárú raktára.

Kerepesi bazár

udvari helyiségekben

norinbergi, háztartási, iskolai, kosár- és játékarú-raktár.

Nagy képes árjegyzékünk Kívánatra díjmentesen megküldetük.

Videki küldemények jótállás mellett.

Nem tetszésnél a pénz visszaadatik.

LATZKOVITS A.

József főherceg ö. cs. és kir. Fensége és Sándor szerb király ö. Felsége udv. szállítója, ajánlja a legczélsebb

karácsonyi és ujévi ajándékok

duz választékát különleges

fehérműek és uri divatáru-czikkekben,

ugymint: legújabb nyakkendők, kezttyűk, zsebkendők, gallérok, kézelők, harisnyák, utazóingek és takarók, vadász mellények, nadrágtartók, alsó tricót-ingek és lábravalók stb. feltűnő olcsó áron.

Latzkovits A. cs. és kir. szab. fehérmű-gyáros, Budapest, Váci-utca 22.

Haris, Zeillinger és Társa

„a két csillaghoz“

különös figyelembe ajánlják általánosan elismert kitiűnő minőségű gyep fehérített, valódi szepességi nyűstös és kamuka asztalneműk, törülközők, valamint törülkőruhák és vásznakban

teljesen felszerelt raktárunkat Wein Károly és Társai szepességi gyáraikból.

Eladás gyári áron! Minden egyes drb a gyári védjeggyel van ellátva.

Budapest, IV., Váci-utca 13.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, Egyetem-utca 4. sz.)

50. SZÁM. 1891. BUDAPEST, DECEMBER 13. XXXVIII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | fél évre - 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt fél évre - 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 6 frt fél évre - 3 * Külföldi előfizetésekre a postai megfizetési módú is csatlakoztatható.

A VALLÁSSZABADSÁG EMLÉKÜNNEPE.

KÜLSŐLEG is méltó díszszel ünnepelte meg Magyarország két protestáns testvérelé- kezete most száz éve országos törvény-nyel biztosított vallásszabadságának emlékeztét. A vármegyeház terme, melyben a külön tartott isteni tiszteletek után az ünnep világi része közösen tartott, alig győzte magába fogadni a mindkét felekezet előkelőségeiből egybesereglett díszes gyülekezetet.

Nem kevésbé volt azonban a nagy alkalom emlékeztető méltó az a belső tartalom, melylyel ebből az alkalomból a külső fényes keret betöltött. A századunkkal egyidős, ösz elnök, Vay Miklós báró rövid megnyitó beszéde senkit nem hagyott benső megilletődés nélkül; s az ünnepi lelkes hangulat és a szeretlet, melynek szelleme az egész ünnep fölött lebegett, még emelkedettebb, még melegebb lön, mikor a most ülésező országos két zsinat egyikének, az ágostai evangélikusokénak jegyzője, Győry Elek országgyűlési képviselő, az emelvényre lépett s áhitatos csend között olvasá föl klasszikai emlékbeszédét, melyben a magyarországi protestáns felekezetekre korszakot alkotó alkalomnak képét állítá a hallgatóság lelki szemei elé, történeti hűséggel adván elő a lelkiismeret felszabadítása történetét, annak előzményeit, a magyar nemzet életére egy évszázadon keresztül gyakorolt azon üdvös hatásait, melyek nem egyedül az egyházakban, hanem a kultúrélet minden ágazatában, a magyar nyelv fejlesztésében s utóbb állami nyelvvé emelkedésében, magának az alkotmány, a szabadság, a törvények iránti hűség és ragaszkodás fokozásában nyilatkoztak.

E kitűnő emlékbeszéd kapcsán, s a sajtóban eddig sehol meg nem jelent történeti részének felhasználásával méltatjuk ez úttal mi is a száz év előtti azon nagy alkotásnak, mely a protestánsok vallásgyakorlatának szabadságát az 1791: XXVI. törvényezikben biztosítá, jelentőségét, s a szoroson vett egyházi életen kívül az emberiségi és állami nagy érdekek kifejtésére gyakorolt hatását.

A magyarországi protestáns egyházak szabad vallásgyakorlatának ügye, történetünk tanúsága szerint, kezdettől fogva szoroson egybefüggő alkotmányunk, állami és polgári szabadságunkat biztosító intézményeink sorsával, viszontagságos küzdelmeivel s végül diadalával. Azok a örvények, szerződések és békekötések, minde-

szavai szerint, alapul és talpkövé — pro basi et fundamento — ezt a kettőt véve, hogy végre örökre megvalósuljon a haza fiai között a jó egyetértés és egyesülés — «fine stabiliendae inter se perpetuae harmoniae et unionis».

Mert ámbár a két előbbeni szintén kimondá s törvénybe iktatá a szabad vallásgyakorlatot: az mindazonáltal írott malaszt maradt s történetkönyvünknek legsötétebb lapjai közé tar-

szavai szerint, alapul és talpkövé — pro basi et fundamento — ezt a kettőt véve, hogy végre örökre megvalósuljon a haza fiai között a jó egyetértés és egyesülés — «fine stabiliendae inter se perpetuae harmoniae et unionis».

Mert ámbár a két előbbeni szintén kimondá s törvénybe iktatá a szabad vallásgyakorlatot: az mindazonáltal írott malaszt maradt s történetkönyvünknek legsötétebb lapjai közé tar-

Pozsonyban Schaff kiadásában megjelent egykori rézmetszet után.

II. LIPÓT KIRÁLY.

Jimenez Louis: *A látogatás úrája a kórházban.*

Mednyássi báró: *Munkács vidékéről.*

Kacziány Ödön: *Czigányok útbán.*

Jendrássik Jenő: *Az özvegy.*

Balló Ede: *L. N. arcképe.*

A. *Vélczei csatorna.*

Túry Gyula: *Női arckép.*

Dawant Albert Pierre: *Mise végén Emsiedelnben.*

Bruck Miksa: *Tisza partján.*

László *A regelő asszony.*

Skutezky Döme: *A modern Páris.*

akkor oly hirtelen elhagyta szülőföldjét; a szegény, jólelkű leánykát mennyi aggodalom és gyötörődés közt hagyta hátra. Hej, beh sok szemrehányást tett ezért magának a hét év alatt! Most visszatért, forró vágygyal és szép reményekkel.

Néma fájdalom vegyült örömtől dobogó szívébe, s a letarolt puszta még jobban szorongatta lelkét. Megváltozott minden, s ő reá nézve pedig örökre elveszett! Búskomorság vett rajta erőt, s feltápáskodott, hogy a faluba menjen. Messziről ide látszott a templom tornya, s fehérlettek az első házsorok.

Végre beért. A sarkon álló ház, midőn elment, még roskatag állapotban volt, náddal befödve, most majdnem városi színezetűnek látszott és köböl épült. Majd beljebb hatolt. Atyja kunyhóját nem találta ott. A szegény öreg már öt éve meghalt, s kunyhóját egy jómódu parasztember egészen újáalakította. Bandi könyezve tudta meg mindezt. Mellette szép házikó állt, mely Kéméndi Mátýásé volt.

Bandi jól ismerte Mátýást, ki húsz éves lehetett, midőn ő távozott falujából. Szorgalmas, munkás fiu volt és neki is, atyjának is volt mit a tejbe aprítaniok. Az ifju Kéméndi háza igen csinos és tiszta volt, a tágas udvar közepén vén gyümölcsfa állott, oldalt a ház előtt kedves virágos kertecske diszlett; s hátul a gémes kúton túl nagy veteményes kert terült el. Az udvar ajtaja előtt csinos kis leánygyermek játszadozott. Megnyerő arca oly ismerősnek tetszett Bandi előtt. Azok a szemek, — ah mint dobogott a szíve, — hisz ez Katinka, Böske testvére, ki akkor 4—5 éves lehetett, s ki gyakran kijött a puszta nényével.

Még jobban szemügyre vette a leánykát. Ez mégse Katinka, hisz az már jóval nagyobb volna, ez legfeljebb hat-hét év körül lehet! E pillanatban karcsu növésű leányka jött ki a kamrából, s bámulva tekintett a vándorra, ki oly behatóan szemlélte meg mindent, — de nem ismerte meg. Pedig ez volt Katinka. A házban gyermekírást hallatszott, s Katinka a küszöbön ülő kis leánykának mondá: — Eredj be, Bandika sir! Altasd el!

— Bandi!? Álmodom? Avagy most ébredtem fel nehéz álomból? Mindez nem álom volt? sohajta a vándor.

Megzavarodva lépett az ablakhoz, honnan a gyermekírást hallatszott. Némán tekintett be, s ijedten hátrált. Piros pöszgás fücska feküdt a bölcöben, mellette a földön egy kis leányka, ki most jöhetett be. A bölcösöt fiatal anya ringatta lábaival, — ez ő volt, ezért hátrált Bandi ijedten. Boldogság honolt az anya szép arcán, s nem vette észre, hogy a nyitott ablak mellett valaki néma szemlélője. Szemei gyermekén nyugodtak, s mosolygott a szunnyadó fücskára.

Bandi úgy állt kívül, mintha gyökeret vert volna lába, mindent látott — és tudott.

Böske, a gazdag parasztagda szép leánya, elutasította valamennyi kérést. Nem akart férjhez menni, nem *tehette*. Az apa dühös lett leánya szeszélyére és nem egyszer szemére lobbantotta büszkeségét. Böske hallgatott. Három évvel ezelőtt ifju Kéméndi Mátýás újból megkérte Böske kezét, mert szerette és nélküle nem akart élni. A faluban úgy beszélték, hogy Mátýás, ki különben igen rendes és takarékos legény volt, ezt az új házat csak is Böskeje számára építette, s legközelebb feleségül is kapja. A leány atyja nem tett kifogást, s midőn Mátýás másodsor volt háztűznézní, odaadta neki Bösket. Nemsokára megtartották a lakodalmat és beköltöztek Kéméndi házába.

Egy év múlva kis leánykájuk született és Julisnak keresztelték, mikor pedig e fücska látott napvilágot, Böske Bandira kereszteltette; még most is szerette e nevet és gyakran gondolt a messze idegenbe vándorló fiura. Boldog volt, mert gyermekei megszerezték neki azt, mit elvesztettnek hitt.

Bandi, még mindig az ablak előtt állt, aztán néhány lépést indult kifelé. De megriadt, mert a házból csengő gyermekhang kiáltá:

— Jön az apa!
Mátýás a mezőből jött haza, de nem ismerte meg Bandit. Felesége felugrott a bölcös mellől és elébe sietett, hogy fogadja.

Bandi mindent látott. Két könyecseppet törölt

szét szemében kerges kezével és eltávozott. Elhagyta a falut és vidéket — elment, neki a nagy világnak!

VAS IDŐK.

Vas idöket élünk. A francia hajóhad tüntetési Kronstadt előtt, továbbá az orosz befolyás felükerekedése Konstantinápolyban, arról tesznek tanúságot, hogy a politikai viszonyok egy év lefolyása óta a béke hátrányára megváltoztak. A hármass szövetség ellenfelei csak a kedvező pillanatra várnak, hogy régen tervezett támadásukat megkezdhesék. Nem idöszertünten tehát a hármass szövetségnek és ellenfeleinek népességével, haderejük létszámával békében és háborúban, valamint a hadiüzlekre kiadott összegek nagyságával foglalkozni.

Mindenekelőtt azt látjuk, hogy a túlerő minden irányban ellenfeleink részén áll. *Olaszország* annyira a háttérbe szorult, hogy azt nagyhatalomnak alig tekinthetjük. Az osztrák-magyar monarchia valamint *Olaszország* zilált pénzügyi viszonyai seregeik béke- és hadilétszámára rossz hatást gyakorolnak.

Németország egy maga annyi embert állít fegyver alá, mint szövetségesei együtt véve, minek folytán a költségek nagyobb részét viselni kénytelen.

A népfelkelés vagyis a fegyverrel szólítható utolsó korosztály számszerű kitüntetését nem adhatjuk, mivel erre nézve hiteles statisztikai adatok sehol sem léteznek. *Oroszországot* illetőleg szembevetünk, hogy ennek roppant létszámát a költségvetéssel kissé visszaszámoljuk. Erre nézve azonban fel kell említenünk, hogy *Oroszországban* a rubel tényleg többet ér, mint a milyen árfolyamban külföldön számítatik. A nyers termények u. m. gabnáneműek (lötép, hús, bor, stb. ott sokkal olcsóbbak, mint másutt, miért is a két márká 25 fillérrel = 1 frt 12 kr. o. értékkel felvett orosz rubel az országban nagyobb értékkel bír. Nem szabad továbbá azon körülményt figyelmen kívül hagyni, hogy a hivatalos költségvetésen kívül a czár legmagasabb parancsára még oly összegek is fordítanak a hadseregbe, melyek semmiféle hivatalos kimutatásban nem fordulnak elő. De még ezen hivatalos kimutatás is *Oroszország* roppant erejéről tesz tanúságot.

Egy német statisztikus adatai szerint a kato-

nai czélokra fordított összegek a különféle államokban *fejenként* ekképp számíthatók:

Franciaországban	14 márká	= 7 frt 28 kr.
Németországban	10 " = 5 " 20 "	
Ausztria-Magyarország	7 " = 3 " 64 "	
Olaszország	6 1/2 " = 3 " 38 "	
Oroszország	4 1/2 " = 2 " 34 "	

Franciaország a többi államok közt külön állást foglal el. Daczára annak, hogy népessége tizenkét millióval csekélyebb, mint a német birodalomé, seregének békeállásában 40 ezer emberrel nagyobb, és az 1889 július 15-iki katonai törvény nyomán évről-évre szaporodni fog. *Franciaországban* az összes lakosság 1.4%-a áll fegyverben, míg *Németország* béke idején alig egy százalékot szolgált fegyver alá. *Franciaország* hadereje oly számokat mutat fel, a minöket eddigelőtt nem igen láttunk. *Franciaországban*:

a) a tetteges hadsereg, önkéntesekkel, tisztekkel és csendörökkel	728,631
b) a tetteges hadsereg tartaléka	985,702
c) a területi hadsereg	994,614
d) a területi sereg tartaléka	1,266,192
összesen	3,975,139

Ha ezen óriási számhoz még a katonailag szervezett erdészeti és vámíri hivatalnokokat, a katonai vasutak személyzetét, nemkülönben az egyéb katonai segédcsapatokat, végre a szárazföldi hadsereg keretében alkalmazható tengerész-csapatokat hozzáadjuk, — a rendes fogváltak levonásával 4,125,000 ember, vagyis az egész népesség 11 százaléka fegyverben áll, míg *Poroszország* 1813-ban, a midőn a legnagyobb megerősítés igénybe lön véve, csak öt százalékot ont be a sereg keretébe.

A mint ezekből látjuk, az erők megfeszítése többre nem vihető. Meddig fogják a népek ezen terhek súlyát elbírni, ez oly kérdés, melyre egyelőre nem igen válaszolhatunk.

VÁZLATOK

FRANCIA FORRADALOM TÖRTÉNETÉBŐL.

Második sorozat.

Egykorú és a legújabb források után.

XII.

A konzulság.

Bonaparte most Milanónak vette útját, sorsára hagyva Genuát, hol *Masséna* a legkésőbbesetebb helyzetben várta a fölmentő sereget. Az éhhalál legirtózatossabb képe tárult a lakosok elé. A helyőrség rég óta kendermag és kakaóból süített kenyeren élt, míg a lakosság gyökérből és fűből főzött levestel táplálkozott s százanként hullott el. De a katonák tudták, hogy *Masséna* nem fogja feladni a várat. «Előbb megeteti velünk eszünkünket,» — mondák. Végre június 3-án a tábornok mégis elfogadta a hozzá küldött parlamentairet, de követelte, hogy a francia katonaság fegyveresen és podgyászával, kibontott zászló alatt vonulhasson ki. «E nélkül kézből fegyverrel hagyom itt a várost — mondá *Masséna*, s majd megmutatom, mire képes 8000 béhezott ember.»

Hasonló balszerencsével harezott *Lannes* is. *Andriát* *Mélas* osztrák tábornok ott hagyta, s a *Bormidán* átkelve, *Marengo* előtt a francziákra támadt. Az ellenséges tüzérég megszállta volt már *Marengót*, a mikor *Bonaparte* megérkezett a harcztérre. Késétségbeesett küzdelem fejlett ki, de nem fordíthatta még sem a háború kockáját a francziák javára. *Bonaparte* egyetlen reménye *Desaix* megérkezése volt, ki két nap előtt szállt partra Egyiptomból. Hadsegédét küldte elébe, de felesleges volt; *Desaix* megelőzte ohaját, s még mielőtt várták volna, a harc színen termett. Gyorsan nézett végig a hadállásokon s azután ennyit szolt: «Ez veszített csata, de még nem késő; van idönk egy másikat nyerni.» Az első konzul pedig lelkesítő szavakat intézett katonáihoz: «Barátim, — mondá, — emlékezzetek meg, hogy szokva vagyok a csatatéren halni.»

Desaix támadott, de nemsokára egy golyó mellen találta. Egész nap szomorú előérzetei voltak. «Igen sokáig harezoltam Afrikában, — ügymond, — az európai golyók nem fognak megismerni.» S lerogyva lováról, odasugta *Boudet* tábornoknak: «El kell titkolni halál-

mat, ez zavarba hozhatná a csapatokat.» De a katonák már megtudták ezt s boszút állni siettek. Ugyanekkor *Kellermann* is megérkezik csapataival, szerencsés ösztön által vezetve, s dragoysosait az osztrák lovasságra veti. A rendtelenség óriási. Egy egész hadtest lerakja fegyverét, az öreg *Zach* tábornok, *Mélas* helyettese, átnyújtotta kardját. Az osztrák csapatok rendetlen futásnak erdevé vetik magukat a folyóba s számosan ott lelik halálukat.

Ez volt a *marengói* dicső nap. Másnap az alkudozások már megkezdődtek s az első konzul hivatalosan részt vett a milánói székesegyházban tartott hálaadó Tedeumon. «Mondjanak akármit a párisi atheisták!» — írta *Cambacéres* — s a július 2-áról 3-ára vezető éjjel maga is visszatért Párisba, újból megnövekedve hata-

belőle a francia hadsereg sirlmas helyzetét. Maga *Bonaparte* már rég belátta, hogy Egyiptomot kénytelen lesz előbb-utóbb kiüríteni. Ennek a lépésnek terhét *Kléberre* tolni, ha már meg nem akadályozhatja, ez volt hideg számítás.

Márczius 20-án, éhségtől, betegségtől megtizedelve hagyta oda a francia hadsereg Kairót. Nem volt már több 12,000 embernél, melylyel szemben 70—80 ezernyi török állt támadásra készen. «Barátim, — szolt *Kléber* katonáihoz, — nines egyebetek Egyiptomból, mint az a talpalattnyi föld, melyen álltok. Ha egy lépést hátráltok, veszve vagytok.» És még egyszer föllobogott a régi dicsőség emléke e rongyos hősökben, még egyszer szembeszállott a megbonthatlan francia *carré* e túlnyomó erővel ügy- és puska-

SZULEJMAN GYLKÖSSÁGA.

lomban, újabb sugárokat adva neve fényköréhez. Most már egész udvarral kezdte magát környezni, s *Bonaparte* asszonyának udvarhölgyei, palotatisztái voltak.

Lényeges közlekedés állott be egyúttal *Bonaparte* politikájában *Oroszországgal* szemben is, de annak éle *Anglia* ellen fordult, mely semmi szín alatt sem volt hajlandó *Franciaország* hatalmát Egyiptomban meggyökerezni engedni, s mindent elkövetett az ő részé tervei keresztülhúzására. Pál czárnak az első konzul felajánlotta az angolok által ostromolt Maltát s 6000 orosz foglyot küldött neki váltáság nélkül. Mindez eléggé hízelgett a czárnak, hogy nyájias viszonyba lépjen *Bonaparte*val s felkarolja az ettől fölvetett szövetség eszméjét *Anglia* ellen.

De Egyiptom, úgy látszott, örökre veszve volt *Franciaországra* nézve. *Kléber* egymagára hagyva, nem tartóztathatta fel többé seregeinek romlását, pusztulását. Levél levél után ment tőle a direktoriumhoz, de ezek mind az angolok kezei közé jutottak, kik elégtétellel érthették

ropogás közt. Mire a füst elszlott, holttestek sánczai vették körül a francia tábornok, de az ellenség megfutott, s a francziák gazdag zsákmánnyal megrakodva tértek vissza Kairóba.

Azonban a fanatizmus siettette *Franciaország* egyik legjobb katonájának végöráját. Egy orgyilkos érkezett *Palesztinából* Kairóba, s bezárkózva a nagy mecessebe, elárulta a sejknek tervét, hogy megöli *Klébert*. Ezek hiába akarták lebeszélni. Június 14-én, mikor a tábornok ép kertjében sétált a csapatmérnökkel, a merénylő — *Szulejmannak* hívták — elébe állt, s szan-velve, hogy alamizsnát kér, több ízben beledöfte törét. A mérnök is megsebesült, miközben *Klébert* oltalmazni akarta. Mire a katonák oda-futottak, *Kléber* már kiadta lelkét. A gyilkos nem is próbált menekülni, elfogták s kivégezték.

Egy napon, majdnem egy órában fejezte be életét a *marengói* csatasíkon *Desaix* és Kairóban *Kléber*; még fiatalon mindkettő. De a hősi-ség, a katonai lángelme el nem halványuló emléket hagyva maguk után. *Bonaparte* sohasem

1. Népesség.

Német birodalom: 49.421,259	Ausztria-Magyarország: 42.749,329	Olaszország: 30.947,306
A hármass szövetség 123.117,894 lakos.		
Orosz birodalom: 115.622,220	Franciaország: 38.218,903	
Orosz birodalom és Franciaország 153.841,123 lakos.		

2. Hadi költségek 1891-ben.

Német birodalom: 483.854,464 márká	Ausztria-Magyarország: 308.688,288 márká*	Olaszország: 304.616,236 márká	* Két márká = egy forint osztrák értékben.
Hármass szövetség 997.158,988 márká.			
Orosz birodalom 523.217,956 márká *	Franciaország 540.593,232 márká		* A rubel = 2,25 márká.
Orosz birodalom és Franciaország 1063.811,188 márká.			

3. A seregek békeállásának (tiszték, hivatalnokok és csendőrség nélkül).

Német birodalom 486,983 ember	Ausztria-Magyarország: 286,527 ember	Olaszország: 220,485 ember
Hármass szövetség 993,995 ember.		
Orosz birodalom 830,000 ember	Franciaország 520,548 ember	
Az Orosz birodalom és Franciaország összesen 1.350,548 ember.		

4. A seregek hadi létszáma (népfelkelés, területi hadsereg tartaléka és az opoltensie [orosz honvédség] nélkül).

Német birodalom 2.394,000 ember	Ausztria-Magyarország 1.425,000 ember	Olaszország 1.221,000 emb.
Hármass szövetség 5.040,000 ember.		
Orosz birodalom 2.392,000 ember	Franciaország 2.859,000 ember	
Orosz birodalom és Franciaország együtt 5.251,000 ember.		

viseltetett személyes rokonszenvvel Kléber iránt, de azért mélyen érezte ő is a veszteséget, mely halálával Franciaország lobogóját érte.

A HÁLÓSZOBÁK BERENDEZÉSE.

Minden ember életének közel fele részét hálószobájában tölti s nagyobb részt úgy, hogy teste teljesen képtelen magát a veszedelmek elől megőrizni, sőt tehetetlenségében a legveszélyesebb mérgekhez is lassan hozzászokik. Mindamellett a legtöbb ember nagyon könnyelműen veszi a hálószobák berendezését, mert egyáltalán nem gondolkozik azon, hogy egészséget sokkal inkább megromítja a lassan, de folytonosan ható veszély, mint a hirtelen veszedelem.

Első feltétel mindenestre, hogy a hálószobának legyen elegendő világossága és levegője. Ne feküdjék éjszaka felé, s a napsugarak hatolhassanak be minden sarokba, hogy a veszedelmes élősdiek és gombák elpusztuljanak. E mellett lehetőleg alapos szellőztetésről kell gondoskodni. Nem elegendő az ágyat félóránként

csinálnunk ez által léghuzamot. A nyitott ablakhoz csakhamar hozzászokik az alvó, sőt nehezebbre fog esni ismét zárt ablaknál aludni. Még az ágynak is legyen szellőztetése. Nehéz párnák akadályozzák a test kigőzölését s elpuhítják azt. Jó matrac, gyapjupaplan, télen esetleg kettő, sokkal kellemesebbek, mint a nehéz paplanok s dunyhák.

Fűtsük-e be télen a hálószobát? Igen és nem. Ki fűtés nélkül alhatik, ne használja azt, de a ki már egyszer hozzászokott, fűtsön tovább is vagy legalább csak lassanként szoktassa le magát erről a kényelemről.

Az ágy ne legyen nagyon magas, mert némely gáz felfelé emelkedik, úgy hogy a magasban mindig legnagyobb forróság s a legrosszabb levegő van, de ne is legyen nagyon alacsonyan, mivel más gázok, különösen a kénkéreg és szén-sav lefelé hatolnak s ott is van leggyakrabban a tüdőre nézve oly veszedelmes portóteg. Legjobb, ha az ágy a padlótól $\frac{3}{4}$ —1 méter magasságra van.

Hogyan helyezzük el az ágyat? Leghelyesebb volna, ha a fej a falnál lenne állandóan. Mivel

Stetka Gyula: A kíváncsiak.

Kacziány Ödön: Szerenád.

A KÉPZŐMŰVESZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

nül hagyni, s aztán ismét összerakni, szükséges, hogy a hálószoba s ágy nemű órákig nyitva legyen a léghuzam és napfény előtt. Különös gondnal kell itt porolni, s a padlót naponként nedvesen felátatni, mert légző-szerveinknek mi sem ártthat annyira, mint a szobában lebegő porrészesekék leülepedése.

A hálószobában gyakran vannak betegségek, pedig itt mindenképp el kell pihenést akarnak. A falfestés, a szőnyeg színe lehetőleg egyhangú és szelíd legyen. Minden ritkító szín káros hatással van a hálószobában, különösen a betegekre. El kell távolítani továbbá mindent, ami fénylik és nagyon sima, mert ha csak a holdvilág süt is rájuk, az idegesség erősebb lesz. Vigyázni kell arra is, hogy a hálószobába lehetőleg kevés jusson be az éjjeli utca zajból, mert nagyon fontos, hogy éjjel előtt egészen nyugodtan pihenessünk.

A szellőztetésre különös gondot kell fordítani. A hálószobában a levegő többé-kevésbé már romlott, a mit mindenkor megérezhetünk, ha szabadból jövünk a szobába. Jó még alvás közben is a felső ablakot nyitva tartani, ha kinn nincs nagyon hideg vagy viharos éjszaka s nem

azonban nyugtalan alvóknak ez sok meglepetést okoz, állítsuk az ágyat a fal hosszúságába, de úgy, hogy egy ágydeszka védje meg a testet attól, hogy a hideg falhoz érjen. Nem helyes, ha arcunkkal a világosság felé fordulva alszunk. Baldachin, mennyezet s ágyfüggöny teljesen kerülendő, mivel ezek csak a levegő romlását segítik elő.

Az így berendezett hálószoba megóvja egészségünket s segítségünkre lesz esetleg, hogy azt visszanyerjük, ha hálószobánknak akaratlanul is betegszobává kell alakulnia. Dr. T.

EGYVELEG.

* A színek igen nagy szerepet játszanak Kínában és Japánban s az európai kereskedők gyakran csatlóznak, ha nincs jótasságuk ebben. Így a kínai rendszeren visszautasítja a barnaszínű borítékba tett árt, mert e szín szerintük szerencsétlenséget jelent; a fekete borítékú tükör abszolútum lehetetlen eladni s Japánban nem veszik meg a könyvet, ha zöld boríték van, tisztán a boríték színe miatt.

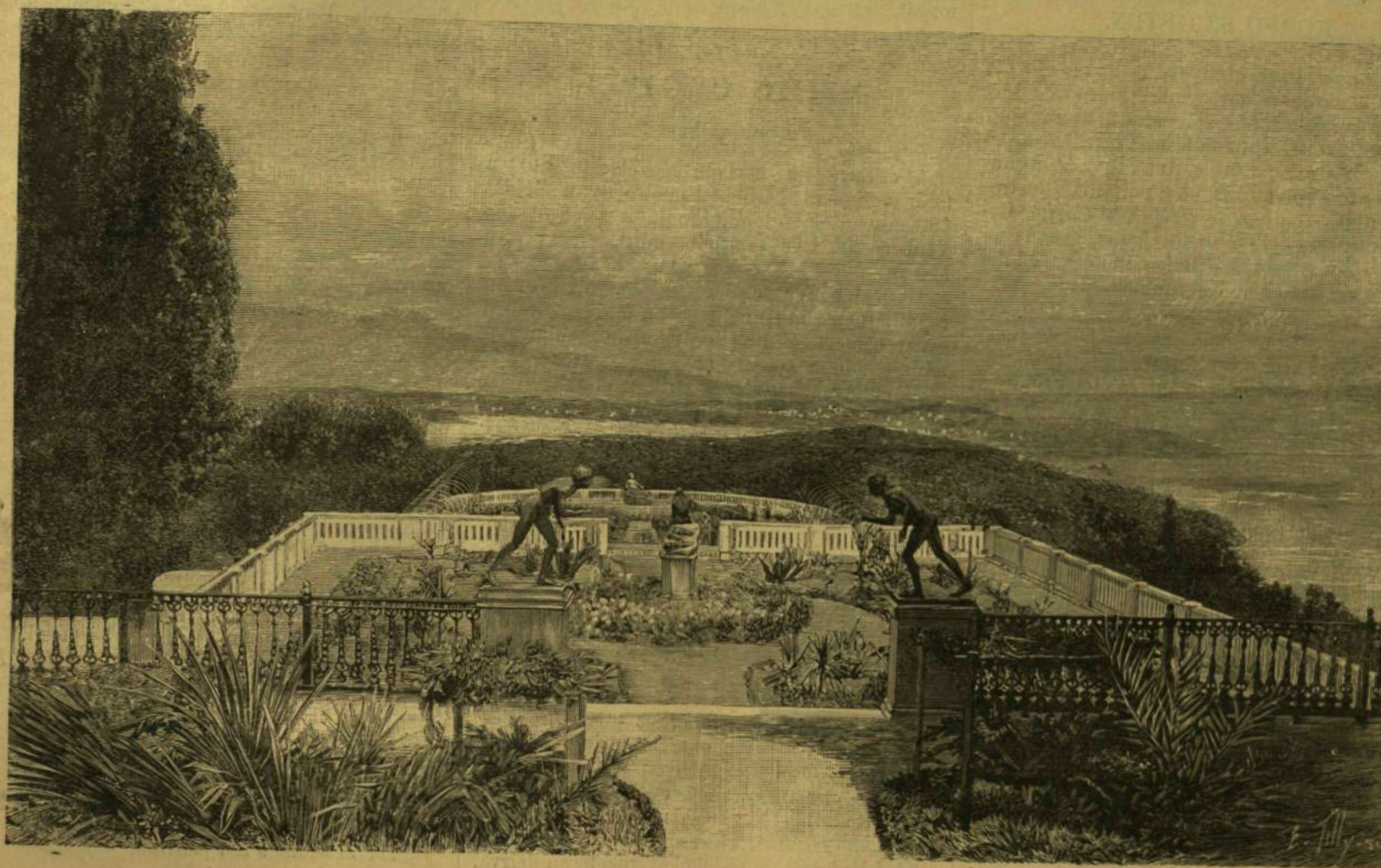
* A japáni császár udvari kocsi rendelt meg Osaka városban, mely 350,000 forintba fog kerülni.

* A ruhákkal való fényűzésben ritkította pártját Erzsébet angol királynő. Halálakor 3000 ruhadarabnál többet találtak hagyatékában s 68 éves korában egy fennmaradt leltár szerint volt 99 állami öltözete, 102 francia ruhája, 67 ruhája uszály nélkül, 100 uszálylyal, 126 antik ruhája, 136 pruszlija, 125 felső ruhája és 96 köpenyege, 13 kötője, 85 felöltője, 18 mantillja, 27 legyezője és 9 pár papucs.

* Az amerikai Egyesült-államok népesedéseinek jelzőjéül 1891 május 10-én Ohio államban Columbus várostól 32 kilométernyi távolságra emlékkövet állítottak fel, mivel az a hely a legutolsó népszámlálás szerint a népesség központja. Már 80 évvel ezelőtt állítottak fel egy központi helyet jelölő követ, mely azonban Washington mellett volt, attól 30 kilométernyire. Az új jel közel 8 szélességi fokkal esik távolabb, de még mindig nagyon távol van a hatalmas állam fizikai központjától, jeleül, hogy a nyugati államok sokkal néptelenebbek.

* Kakasviadok a régi görögöknel és rómaiknál is divatban voltak, sőt Aelian följegyzése szerint Athenben a salamis csata évfordulójának emlékére Themistoklesz rendeletéből a színházakban állami költségen rendeztek ilyet.

* Érdekes történeti adomát jegyeztek fel Irland multjából. Midőn Vilmos király irlandot meghó

AZ ACHILLEION VILLA TERRASZAI.

AZ ACHILLEION VILLA KÜLSÉJE.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ VILLÁJA KORFU SZIGETÉN.

Az építész, Carito Rafael lovag fényképei után a párisi L'Illustration által közzétett rajzok.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ VILLÁJA KORFU SZIGETÉN.

Erzsébet magyar királyné hosszabb idő óta kiváló előszeretettel tartózkodik Korfu szigetén, s a napi lapokban többször említették már, hogy itt külön palotát építtetett magának. Ezt a palotát s a hozzá kapcsolt kertek egy részét mutatjuk be most olvasóinknak a párisi «L'Illustration» után, mely a fényképeket *Carito* Rafael lovon, nápolyi építészől kapta, ki a fenséges asszony megbízásából készítette az épület terveit s vezette az építési munkálatokat.

Az új fejedelmi lak, melyet csak a jelen évben, szept. 21-én adtak át rendeltetésének, Korfu-sziget hasonló nevű fővárosától délre, a regényes fekvésű *Gasturi* falu mellett épült, a Monte Dece magaslaton, mely legalább 150 méter magasságban van a szomszéd dombvidék felett s így messzire terjedő kilátást nyújt. Erzsébet királyné már régebben is tartózkodott egy e helyen állott szerény villában s megkedvelvén a helyet, 1889 tavaszán rendelte el a most bemutatott kastélyszerű villa építését.

Carito építész, az előkelő megrendelő parancsa szerint, pompeji stílusban építette a villát s ugyanazon módon rendezte azt be. A királyné, ki újabban nagy előszeretettel foglalkozik a görög irodalommal és régiségekkel, ezt a villát *Achilleion* nével ruházta fel, a homéri hős emlékeztetére. A falakon a hős életének főmozgatait ábrázoló rajzok vannak s az előcsarnokban egy szép szobor, mely a haldokló Achillest ábrázolja. Maga a palota kétemeletes épület s tele van erkélyekkel és folyosókkal. A mellette levő park olasz modorban, terraszokkal lenyűlik egészen a tengerig s tele van hóféhér szobrokkal, melyek a sötét déli növényzettel érdekes ellentétet képeznek. Egy szépen kijelölt helyen, rózsabokrok közt látható *Heine* Henrik szobra, ki tudvalegölég királynénk kedvenc költője.

Valóban nemes izlésre és tapintatra mutat e gyönyörű hely megválasztása. Maga *Korfu* szigete is valódi paradicsom, üde déli levegőjével, melyet gyöngykeréként is ajánlanak, gazdag tenyészetével, melyben a milliókra menő olajfa, narancs, bergamot, citrom és füge egész elfeledtetik velünk, hogy Európában vagyunk; de az egész szigeten aligha van oly kellemes pont, mint a kis *Gasturi* falu, mely tisztán és jókarban tartott s némi jólétre mutató házaival a meszkő sziklák közé úgy vonult be, mintha várfalak vennék körül. Itt van a sziget legegészségesebb helye, s maga a főváros innen szerzi be közel 10 km. hosszúságú vízvezeték segítségével ivó vizet. S minő szép innen az *Achilleion* villától a kilátás, messze ki az apró szigetekre vagy a keskeny csatorna által elválasztott alban partokra, melyeknek fehér sziklás hegyei talán sehohly sem oly változatosak, mint ezen a helyen. Maga *Korfu* városa kőfalak által egybekötött egész jókarban levő fellegváraival, melyeknek komor falai mellett sudar ciprusok díszlenek s távolabb, látogatott kikötőjének árbocezerdejével igen érdekes látvány; — de még érdekesebb a sziget népe, ez a szláv, olasz és görög gyűlék, nem ritkán festői öltözetben, a mint a szigeten csaknem nélkülözhetlennek tartott számár hátán a kofa kosara mögé húzódván üget a város felé. Az egész sziget jóformán olajfakert; az eredeti tölgy- és fenyőerdőknek nyomai is alig látszanak. Apró falvak, tanyák és villák váltják fel egymást. Művelt terület a lakosság csekély szorgalma folytán alig van, de a bokrok között mindenütt kicsillámlik a tenger kék tükré. Itt-ott, különösen a nagy számmal található kolostorok és templomok szomszédságában, még datolya-palmákat is láthatunk, melyek virágvasárnapi szolgálatjait a palmaágakat, de ezek gyümölcse már nem érik meg, bár a dinya és ugorka is sokkal nagyobbra nő, mint nálunk.

Erzsébet királyné, mikor Korfu szigetén időzik, gyakran hagyja el az *Achilleion*-villát és járja be a szigetet minden részét. Egy-egy népszokás, sajátos öltözet-darab, egy görög rom vagy velencei korszakra emlékeztető torony mindenkor akad utja elé, s a kikötő szélén ott emelkedik az a szirt, melyet *Homér* Odysseus kővé vált hajójának tartott, a megharagudott Ozeán isten boszújának művét. A királyné rendszeresen maga sétál, olykor több mérföld távolságra is, s kíséretében is

legtöbbit egy görög leánya van *Gasturi* községből, kivel a görög társalgásban gyakorolja magát.

AZ ÉG CSODÁI.

A hold tájképe.

A csillagászok nyelvén beszélve, a hold a föld határában kering. Ennélfogva a holdat 150-szer közelebb találjuk, mint a ragyogó szép Vénust, 200-szor közelebb, mint a nagyszerű Marsot.

Ha léghajón a felső rétegekben oly gyorsan repülhetünk, mint ezt a szél a föld légkörében gyakran megteszi, néhány hónap alatt eljuthatnánk a holdba.

Az emberek már régóta török azon az eszüket, milyen lehet ama közelnek látszó világ, hova azonban sehogy sem bírnak eljutni. Az ó-kor egyik nagy nevű tudósa, *Plutarch*, azt mondja, hogy a hold süritett levegőből áll, benne a mi tengereinkhez hasonló nagy vizek és óriási kiterjedésű hegyláncok vannak, melyekhez képest a föld hegyei törpe domboknak nevezhetők.

A csillagászati távcsőnek feltalálása óta a hold iránti kíváncsiság még jobban fokozódott, s e vágyunk áldozta fel még a híres *Kepler* is élete nagyobb részét.

Ez előtt mintegy ötven évvel *Nicolet Jakob* csillagász, kit tudós emberhez nem illő üzérkedések miatt a párisi obszervatóriumból elbocsátottak, Amerikába menvén, a New-Yorkban megjelenő «*Turn*» című csillagászati lapban egy tárczacikket tett közzé, melyben az állítólag *Sir John Herschel* híres tudós és csillagász által felfedezett hold-lakókat tüzetesen leírva, róluk a többek közt elmondta, hogy finom szerkezetű szárnyakkal vannak ellátva, melyeknek segítségével gyorsan repülnek.

Nicolet hazugságai Amerikában annyival inkább is találtak hívőkre, mert *Herschel*, kire ezikkében hivatkoztak, azon időben a Jórémény fokán tartózkodott, hová a hír csak hosszú idő múlva jutott el. Míg a nagy tudós a koholmányt meg nem hazudtolta, a nagy tömeg még *Aragó*-nak, a párisi obszervatórium főnökének ellenvetéseit sem akarta elhinni, mivel szerintük a francia tudós angol kartársra állításait irigységből utasította vissza.

A nem annyira fontos, mint inkább nevetséges balhítnak véget vetettek a fényképész csalhatatlan tanúságai, melyek a holdnak eddigéig történt megfigyeléseit egy egészen más és előtűnik eddigéig teljesen ismeretlen tere vezeték.

A *Henry* testvérek, a párisi obszervatórium fényképészei, a legerősebb csillagvizsgáló látó végére egy rendkívüli érzékeny lemezt illesztettek, melynek segítségével a cső elé került égi testek pillanatnyi képét megkapták.

Az ily módon nyert és utóbb nagyobbított képek a hold belsejében mutatkozó hegyláncok és kiegészítő tűzhányó-hegyek öbleit mutatják, a nélkül, hogy ezekben az állati életnek, valamely biztos nyomát lehetne észrevenni. Óriási területű repedések, melyekben egész országok férnének el, némi felvilágosítást nyújtanak a hold nagyságáról, sőt az éjjel-nappal tett folytonos megfigyelésekből kitűnik, hogy amaz égi test bomladozó felben van és előbb-utóbb, mint valami tökéletesen elhasznált világ, a végtelen űrben el fog tűnni. Mikor fog e felbomlás beállani? lesznek e látható nyomai? ezt mostanáig ép oly kevéssé lehet megállapítani, mint azon időszakot, mely óta a hold szervi feloszlása kezdetét vette.

A mostanáig felvett fényképek már egy vasos albumot töltenek be, mely a tudós számára a természet titkainak hétszer lepecsételt könyvét képezi.

A sokféleképen felvetett kérdések megoldása e téren lassan, de bizton halad. A tudósok nagy hada, melynek tagjai egy *Beer*, egy *Moceller*, *Schroster*, *Nelson*, *Nasmyth*, *Herschel* és *Kemble*, soha nem lankadva fáradozik a titok megfejtésén.

A hold nemcsak valami különös tárgy, melynek természetét eddigéig meg nem értettük, hanem oly égi test, mely planétánk történetében a legnagyobb szerepet játszotta. Rendeltetését nem az apály és dagály előidézője, vagy az idő kiszámítása képezhetik. Sejtjük, de bizo-

nyossággal nem állíthatjuk, hogy a szelek és esők járására, a zivatarkor ismételt előfordulására, sőt szervi életünk lefolyására is nagy hatással van. Mindezen kérdések megoldásához a szükséges kulesot régi asztrológusaink vélték binni, míg a szerény, de annál komolyabban gondolkodó utókor bevallja, hogy eddigéig szerzett fogalmai a hold természetéről, a fennemlített megfigyelésekből eredt plasztikus nézetek kivételével, pozitív tudományos alappal még nem bírnak.

Ki merné tagadni, hogy a rejtélyes égi test folytonos megfigyelése valami vonzó erővel bír? Az emberi ész szünetlenül égő lángja nem akarja elhinni, hogy ama nagyszerű test óriási nagyságú tömegében a halál örökké való némasága uralkodik.

Ennél tovább ezuttal elmélkedésünkben mi sem akarunk menni, nehogy a téves nézetek, sejtelmek és hamis következtetések végtelen útvesztőjébe, a régi kutatások hibáiba essünk vissza.

A jelen kor komoly irányú, tudományos iparkodása nem hagyta felbe tudásainkkal a nagyfontosságú kérdés megoldására irányuló munkákat, és bármily erős megrázkódtatásokon menjen is keresztül a társadalom, évszázadokon át gyakran téves irányban is, de azért a józan alapon megkezdett mű folyton közelg befejezéséhez és előbb-utóbb cselhoz is fog érni.

Dr.

TÓTH LŐRINCZHEZ.

1891 december 9-én.

Fellegbe vonta örömrünk a gyász,
Illetni félünk a telt poharat;
Míg ajkainkhoz ért, belé a sors
Kétszer csöppentett irtót azalatt,
Karddal kezében elesett a hős,
S pihenni tért a bőlesek Nestora...
Nem tudom, e nap örömmünep-e,
Vagy inkább a halottak gyász-tora.

De oh ne báná, ha ünnepe komoly,
S egyik kezünk könyvessepetek törül,
Míg a másikkal koszorút fonunk,
Derült aggagtyán, homlokod körül.
Minél nagyobb a veszteség, a gyász,
Mi, lád, annál hűvebben ölelünk,
S ajkunkon annál buzgóbb a fohász:
Maradj te még soká, soká velünk.

Maradj, maradj, s a rég letűnt dicső
Lelkével minket buzdít, lelkesít;
Beszélj ama nagyok küzdelméről,
Kiknek sorában küzdöttél te is.
Beszélj el nekünk honzerelműket,
A mely jutalmat, díjt, se várt, se kért,
Beszélj el a reményt, harcot, bukást,
S hogy mennyi szív «szakadt meg a honért.»

Zendüljön hangod, mint komoly harang,
Hirdetve a hívő kor álmaít;
És e hitetlen kor sivár zaján
Hadd csengjen át a régi tiszta hit.
S bár az apáknak lelke, a fiak
Fagyos keblében többé már nem él:
Te csak tovább is buzdíts, lelkesíts,
Az unokákba hátha visszatér.

VARGHA GYULA.

TÓTH LŐRINCZ JUBILEUMA.

A Kisfaludy-társaság szép ünnepet ült e hó 9-ikén: *Tóth Lőrincz* kuriai tanácselnök tagságának ötven éves jubileumát. *Tóth Lőrincz* a legregibb tagja a társaságnak, és érdemekben dús pályát futott meg, kezdvén, mint szépirodalmi író, drámákkal, elbeszélésekkel és költeményekkel, s folytatva, mint jogtudós, jogi fejtegetésekkel. A közélet minden terén fáradozott. A politikától sem tartotta magát vissza s 1848-ban szülővárosát, Komáromot képviselte. Működése korán talált elismerésre; az akadémia, Kisfaludy-társaság egymás után választották tagjaik közé. *Tóth Lőrincz* most még csak 77

éves, s a szép kort friss egészségben, ép kedvvel érte meg.*

A jubiláris ünnepélyre előkelő közönséggel telt meg az akadémia kisebb terme. A tud. akadémiát b. Eötvös Loránd elnök és Szily Kálmán titkár képviselték. A legfelsőbb bíróság tagjai közül is sokan jelentek meg.

Gyulai Pál foglalta el az elnöki helyet, s ő üdvözölte a jubilánst, ki családja körében jött el, nevével, gyermekeivel és unokáival. *Gyulai* üdvözölte a közönség állva hallgatta végig. A fenkölt tartamu beszéd így hangzik:

«Tisztelt társunk! Társaságunk fennállása óta ön az első, a ki megérte tagsága ötvenedik évfordulóját, s egyszersmind egyetlen élő azon férfiak közül, a kik társaságunkat megalapították. Midőn 1836 novemberében a Kisfaludy-emléktársaság irodalmi társasággá alakult, hogy a Kisfaludy Károly szobrára gyűjtött összeg maradvékából s munkái jövedelméből költői és széptani feladatokra pályadíjakat tűzzön ki, s midőn 1837 febr. 6-án alapszabályait megállapította, magát kiegészítette, elnökül Fáy Andrást választotta, őnt pedig jegyzőül kérte föl. Ön akkor még nem volt tagja a társaságnak, de mint buzgó és szép reményű fiatal író az idős írók segédül vették magukhoz s majd 1841-ben a társaság egyik tagjává is választották.

«Igy ön egy félszázadnál több idő óta munkása társaságunknak, átélte fejlődését s mindenemű viszontagságait. Itt munkálkodott Kőlesseyvel. Vörösmartnyal, Bajzával, Toldyval, Jósika Miklóssal, b. Eötvös Józseffel, a kor magyar költői és széptani irodalmának legkitűnőbb képviselőivel. Szép kor volt ez. Irodalmunk többé nem magántanulmány, mint Kazinczy idejében. A nemzet hallgatni kezd íróira. Az olvasó közönség még csekély ugyan, de folyvást növekedő; a tiszteletdíj kevés, de annál több a lelkesedés; hirlapirodalmunk még bölcsőjében, de egész hévvel szolgálja az irodalom érdekeit; politikai és társadalmi életünkben nem mutathatunk föl nagy eredményt, de folyvást haladunk s miénk az egész jövő. Az ifjuság duzzadó ereje nyilatkozik mindenütt, a tavasz ébresztő fuvalma hatja át közéletünket.

«A negyvenes években nemzeti életünk fejlődésével fejlődik társaságunk is. Pályadíjaival éleszti a költői és széptani munkásságot, átültetni igyekszik az ó-kor remekait, gyűjti népdalainkat és meséinket s az újabb kor legnagyobb költőjét támogatja pályájuk kezdetén. A vándor Petőfinek, két regény fordítását bizván reá, némi enyhét nyújt s Aranyt koszorúzott Toldijával a közönség elébe vezet. De csakhamar a forradalom után, a magyar alkotmányval együtt társaságunk is romba dől. Tíz évi szünet után b. Eötvös József támaszja föl halottaiból s lesz mintegy második megalapítója szellemi, és anyagi tekintetben egyaránt. Az újra megalakult társaság Arany Jánost hozza föl igazgatójánul Nagy-Kőrösről; ő szerkeszti kiadványainkat, melyeknek során Madách «*Ember tragédiája*», Shakespeare és Molière fordítások kerülnek napfényre. Általában társaságunk újabb és nagyobb fejlődésnek indul.

«Ön, tisztelt társunk, nemcsak tanuja volt e fejlődésnek, hanem, részese is s én, a ki már harmincz év óta vagyok tagja a társaságnak, bizonyosságot tehetek, hogy mily szorgalmas látogatója volt üléseinknek, mily pontosan teljesítette mindennemű megbízásait s mily örömet gazdagította évkönyveinket. Mindig gondos szeretetet tanusított társaságunk iránt, mint a hogy a kertész ápolja a maga ültette fát s gyönyörködik virágzásában, gyümölcsözésében. Azonban e félszázad alatt ön is, mint társaságunk, fejlődésen és változáson ment át. A harminczas években mint drámaíró kezdte meg pályáját. Gyámoltani a Budán küzdő magyar színeszettel, meggyökereztetni Pesten, gazdagítani a szegényes eredeti műsort, volt akkor a jelszó szépirodalmunkban. Az akadémia pályadíjakkal élesztette a mozgalmat, Vörösmarty felhagyott az epikai költészettel, folyvást drámákat írt, s példáját több ifjú költő követte. Mintegy hét színművet írt ön, melyek közül egy akadémiai jutalomban, három akadémiai dícséretben részesült s mindenik több-kevesebb sikerrel elő-

adatott színházainkban, sőt egyik művével még operánkra is hatott, a mennyiben Erkel «*Hunyady László*»-ja szövegének az ön hason című tragédiája szolgált alapul. Elközben megülte a lyrai és elbeszélő költészetet is. «Szivhangok» című lyrai és «Utí novellák» című beszélygyűjteménye nemes érzelmekről és formai képszerűségről tesznek tanuságot. Azonban «Utí tárczája», melyben ön nyugat-európai utazását írta le, már mintegy átmenetül szolgál a politikai és tudományos pályához.

«Valóban ez idő óta ön mintegy búcsút mondani látszik ifjúkori álmainak, a költészet sugalmainak. Belé merül az élénkülő politikai élet mozgalmába, mint a szabadelvű eszmék bajnoka. Az 1848—49-diki években mint képviselő és igazságügyi miniszteri tanácsos szolgálja hazáját, majd a reakció éveiben, megőrizve jelleme feddhetetlenségét, mint ügyvéd és író folytatja munkásságát s koronkint jogi tanulmányait terjeszti az akadémiába. Alkotmányunk visszaállításakor az igazságügyi miniszteriumban, mint a kodifikáló osztály elnöke működik, majd a bírói pályára lép, mint a kuria tagja s most már mint egyik tanácselnöke.

«De senki sem tagadhhatja meg eredetét, s a Múza sirjáig kíséri azt, a kit egykor szeretett. Az a gondos nyelv, élénk forma-érzék, mely az ön jogi munkáit jellemzi, aethetikai tanulmányainak hatása; s most is, ha van egy pár szabad perc, legalább epigrammokban kell kiömlölnie, melyeket az aggkor vidám bölcsesége sugall, s melyekkel nem egyszer deríti föl üléseinket. Még más tekintetben is hű maradt ön a költészethez. A költészet nemcsak a szép versben nyilatkozik, hanem a szép életben is, s mi egyéb a szép élet küzdelme, mint nemes költői álmok megvalósítása. Ön egy munkás, szép életben valószínű meg ifjusága költői álmaít, mint férj, atyja, jó barát, hazafi, tudós és bíró.

«Fogadja üdvözlétünket Kisfaludy-társasági tagsági ötvenedik évfordulóján. Társaságunk önt tiszteli mint egyik alapítóját és szereti, mint atyai barátját. Eljen sokáig, a haza javára és társaságunk díszére!

Mindenki éljenzet e beszéd után, s hosszú taps hangzott, mig nem *Várad Antal* lépett az

asztalhoz s elszavolta alkalmi költeményét, melynek utolsó verszaka ez:

S így nem ünneplünk tünt, bevégzett munkát,
De lelkes munkást lélek s szív szerint!
S termő leend, mit jövőnknek adunk át,
Őszöd napfényes, dús gerezdjét mind!
Az aggagtyán vezérünk! Munkatársunk
A férfi, a kit hévvel ölelünk,
A kit, munkálva, mind a körbe lássunk
A hófúrtú ifju is — a miénk!

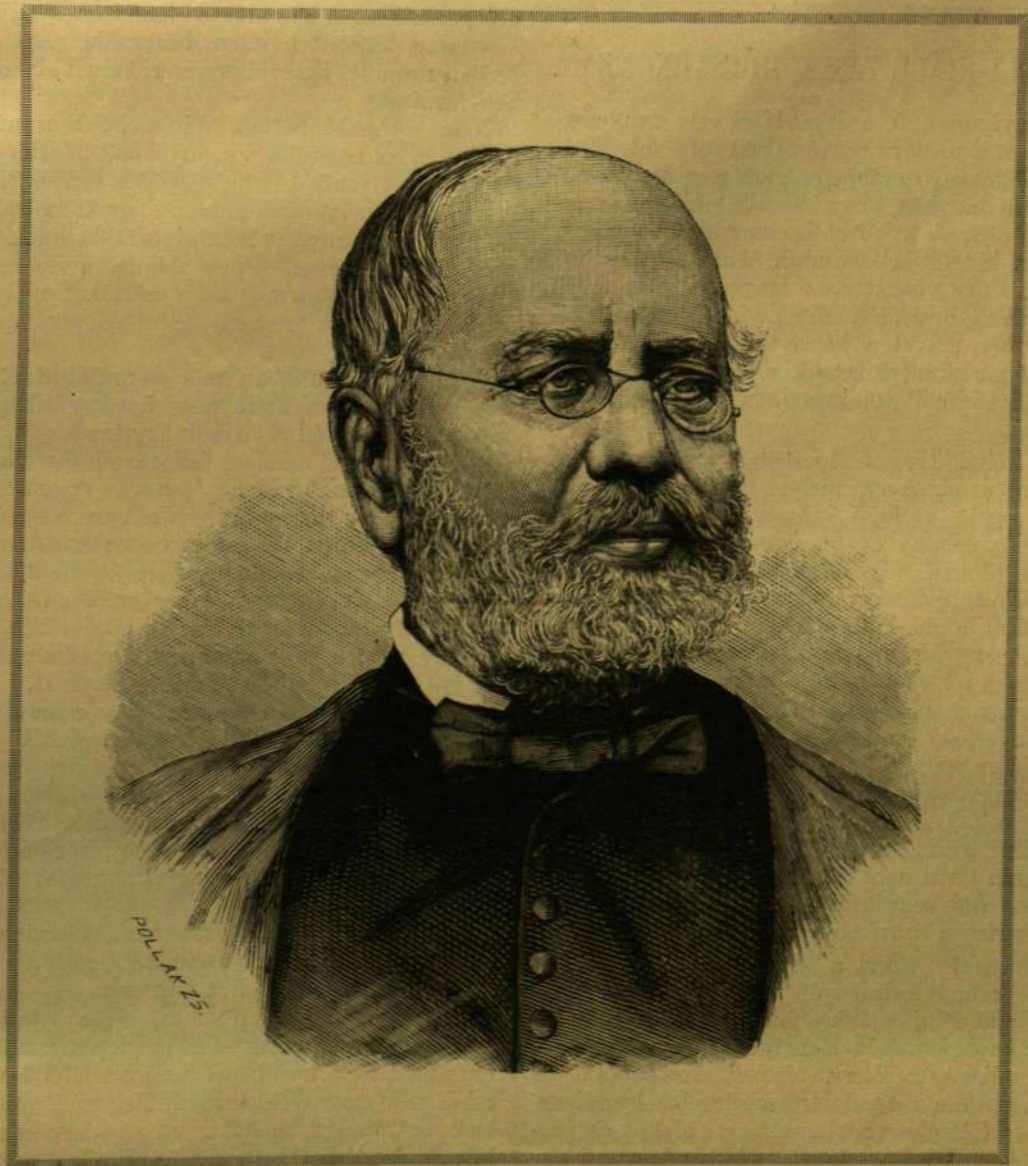
Ismét megújult az éljenzés. *Beöthy Zsolt* titkár pedig diszoklevelet nyújtott át az ünnepeltnek, melylyel a Kisfaludy-társaság felszázados tagjává elismeri és köszönti őt.

Csak most juthatott szóhoz *Tóth Lőrincz*, ki megindulástól remegő hangon kezdett beszélni.

Mindenekelőtt legmelegebb háláját fejezve ki az elnöknek, ki annyi gyöngédséggel, kimélettel és rokonszenvvel köszönté, háláját *Várad Antal*nak, meleg üdvözlétéért és mély köszönetét a társaságnak a diszoklevélért, csak azt sajnálva, hogy ez oklevél az ötven év előtti erejét és munkaképességét nem adhatja vissza. Majd a közönség lelkes ovációja közben elfoglalta a a felolvasó asztalt s ötven évi visszaemlékezéseit olvasta föl, kiterjeszkedve a magyar főváros multjára, társadalmunk és irodalmi viszonyaink, valamint politikai helyzetünk állapotára; festi a reakcionárius időköt, a harcokat, melyeket a nyelvért és nemzeti eszmékért vívunk kellett; majd áttért a Kisfaludy-társaság keletkezésének történetére és terjedelmes felolvasását azzal a buzgó ohajtással fejezte be, hogy a világosság, melyet akkor az irodalom gyújtott a nemzetnek, fényben, hévben növekedve, örökké világítson hazánk fölött.

Perczekig tartó taps jutalmazta és mindenki sietett kezet fogni a derült aggagtyánal, kinek szemében, a rokonszenv ily nagy nyilvánulására, örömkönnyek jelentek meg.

Ponori *Theurevik Emil* hexameteres epigrammával járult a köszöntéséhez s *Tóth Lőrincz* is hexameterekben válaszolt. Végül *Vargha Gyula* olvasta föl ódáját az ünnepelthez s a

TÓTH LŐRINCZ.

* Részletes életrajzát a «Vasárnapi Ujság» 1887. évi 20-ik számában közöltük.

Gróf Széchenyi Ferencz.

Gróf Zichy Károly országbíró.

Gróf Pálffy Károly kancellár.

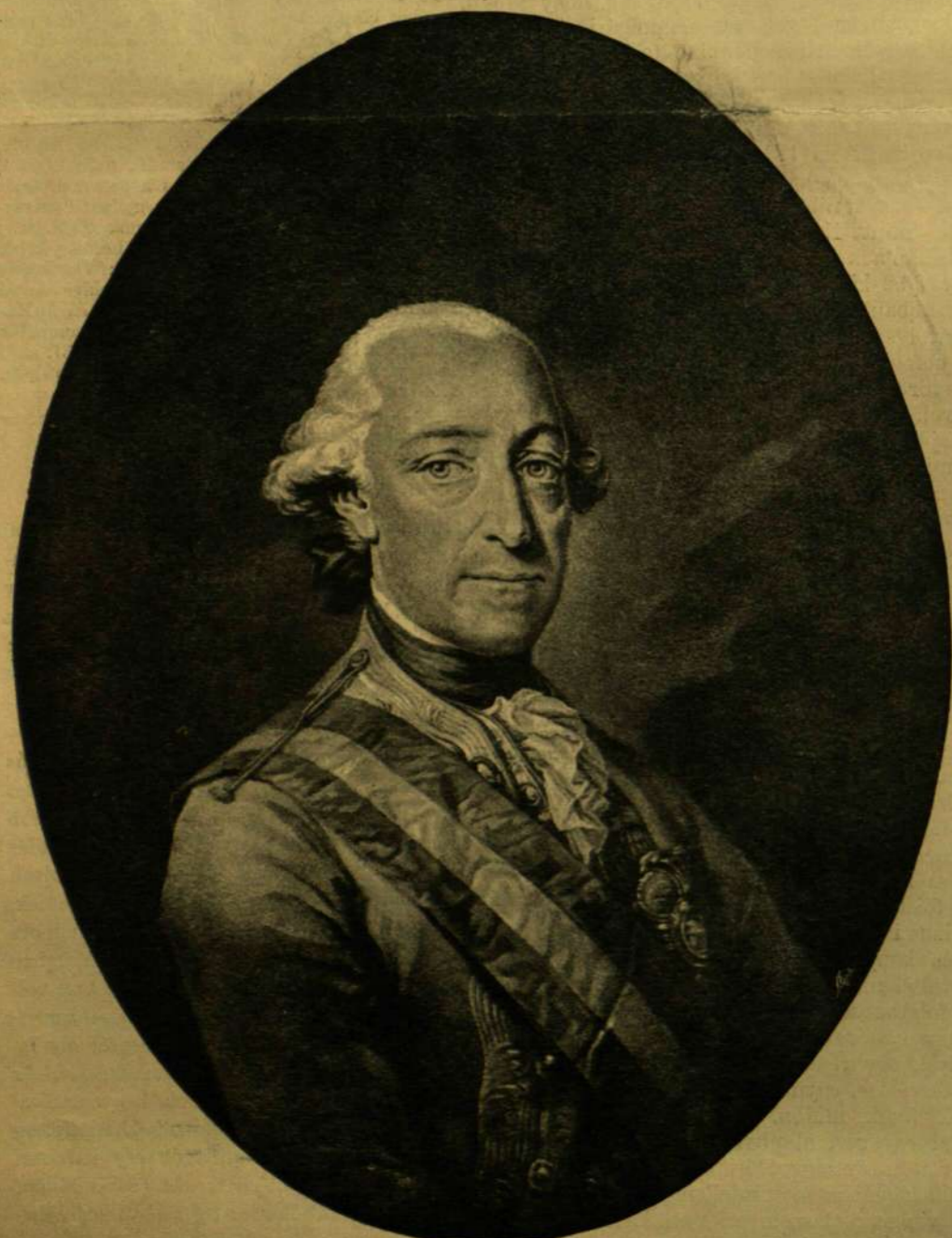

Ócsai Balogh Péter

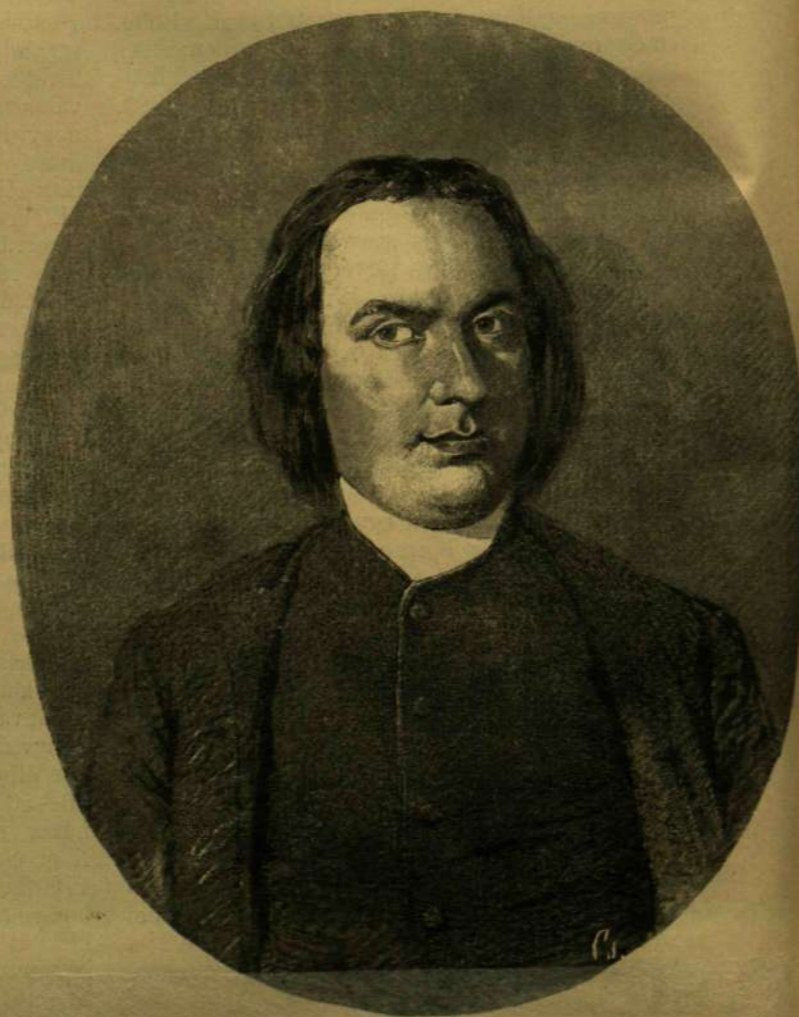
Josephus e Comitibus à Nemeti-Mivar Metropolitanae Curiae Canonice Unitatum Archiepiscopi Stephani Regis Apostolice Magnae Comitatum Castri Ferrei Supremus et Reipublicae Comes et Apostolice Regiae Majestatis Mus. et Excessus

Battyán Perpetuus in Colocensie et Bafiensis Ecclesiae Episcopus, Insignis Ordinis St. Crucis Episcopus, Insigniorum Perpetuus Bafiensis vici Sacrasanitarum Casuarum Status Consiliarius Actualis Intimus Septemviralis Assessor

Gróf Batthyány hercegprímás.

Koburg József herceg.

Sinay Miklós.

Domokos Lajos.

Sándor Lipót főherceg nádor.

